

MỤC LỤC

1. Lý do chọn đề tài:	2
2. Mục đích nghiên cứu:	2
3. Thời gian và địa điểm nghiên cứu	3
3.1. Thời gian nghiên cứu	3
3.2. Địa điểm nghiên cứu.....	3
B. PHẦN NỘI DUNG	4
I. CƠ SỞ LÝ LUẬN	4
1. Mô tả sáng kiến:	5
2. Thực trạng:.....	5
a. Đối với học sinh:	5
b. Đối với giáo viên:	6
III. Các hình thức, biện pháp tổ chức:.....	6
2. Kết quả sau khi đánh giá.	17
C. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	19
1. Kết luận:	19
2. Khuyến nghị:	19

A. PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài:

Trong dạy học môn Lịch sử lớp 5, kiến thức được ghi nhớ không phải là sự học thuộc, nạp vào trí nhớ của học sinh theo lối thầy đọc - trò chép, thầy giảng - trò nghe, học sinh học thuộc lòng theo thầy, theo sách giáo khoa mà là thông qua quá trình học sinh làm việc với sử liệu để tự tạo ra cho mình các hình ảnh lịch sử, tự hình dung về lịch sử đã diễn ra trong quá khứ.

Học môn Lịch sử giúp các em được thu thập được tin tức, vốn hiểu biết thông qua việc làm quen sơ đồ, lược đồ lịch sử, phân tích bảng số liệu, tìm hiểu được vai trò, kế sách, ý chí của các nhân vật lịch sử qua các thời kỳ. Bằng các mô hình, hiện vật, chứng tích giúp học sinh tái hiện được các giai đoạn lịch sử của đất nước Việt Nam. Hình thành và giúp học sinh phát triển kỹ năng quan sát, mô tả, so sánh, phân tích, trình bày lại sự hiểu biết đó bằng lời nói, sơ đồ tư duy và vận dụng kiến thức đó vào thực tiễn cuộc sống. Từ đó, khơi dậy và bồi dưỡng cho lòng tự hào về dân tộc, giáo dục tình yêu quê hương đất nước, lòng biết ơn sâu sắc các anh hùng dân tộc. Kích lệ tinh thần học tập, tính tò mò ham hiểu biết về lịch sử nước nhà, phát huy năng lực và phẩm chất của học sinh.

Là một giáo viên đã nhiều năm trực tiếp giảng dạy ở lớp 5, tôi nhận thấy học sinh rất ít em thích học sử, thậm chí nhiều em còn tỏ thái độ chán ghét môn học này, rất nhiều em còn nhầm lẫn các sự kiện và các nhân vật lịch sử. Bởi thế, các em chưa thực sự chủ động, tích cực và có tình yêu đối với môn học này. Vì thế, tôi đã luôn băn khoăn suy nghĩ và mạnh dạn lựa chọn đề tài: ***“Một số biện pháp gây hứng thú trong phân môn lịch sử cho học sinh lớp 5 nhằm nâng cao chất lượng dạy - học”*** để cố gắng giúp các em có hứng thú học tập môn Lịch sử. Từ đó, hình thành trong lòng các em niềm tự hào đối với dân tộc và tình yêu đối với đất nước của mình.

2. Mục đích nghiên cứu:

Trong quá trình học tập việc giúp các em học sinh hứng thú và coi việc mỗi ngày đến trường là một ngày vui chính là mục tiêu của giáo dục. Chính vì vậy việc tạo ra một tiết học hấp dẫn, mới lạ, thu hút đông đảo học sinh tham gia tìm hiểu các hoạt động trong giờ học sẽ giúp các em không những hiểu biết hơn mà còn tạo hứng thú cho các em. Có thể nói, lịch sử là một trong những con đường giáo dục không thể thiếu trong quá trình giáo dục nhân cách cho trẻ, giúp

các em phát triển toàn diện, biết yêu quê hương đất nước, thâm nhuần những mất mát đau thương của ông cha để có được những tháng ngày bình yên như bây giờ.

Vì vậy việc tổ chức Sáng kiến kinh nghiệm: ***“Một số biện pháp gây hứng thú trong phân môn Lịch sử cho học sinh lớp 5 nhằm nâng cao chất lượng dạy – học ”*** giúp:

- Tìm ra nội dung, hình thức tổ chức hoạt động trong tiết Lịch sử đạt hiệu quả cao nhất, đồng thời phù hợp với đặc điểm tâm lí học sinh Tiểu học.

- Thông qua việc tìm hiểu những con số, ô chữ kỳ diệu, các video tư liệu, các bức ảnh về các sự kiện: Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, Bác Hồ đọc Bản Tuyên Ngôn Độc Lập , Chiến dịch Điện Biên Phủ.....và nhân vật lịch sử: “ Bình tây Đại nguyên soái” Trương Định, Nguyễn Trường Tộ, Phan Bội Châu, Chủ tịch Hồ Chí Minh..... Từ đó giúp các em có thêm nhiều hiểu biết để xây dựng những tình cảm tốt đẹp, lòng yêu quê hương, niềm tự hào dân tộc, lòng biết ơn các thế hệ anh hùng đã hy sinh thân mình vì Tổ quốc.

3. Thời gian và địa điểm nghiên cứu

3.1. Thời gian nghiên cứu

Tháng 9/2021 đến hết tháng 3/2022

3.2. Địa điểm nghiên cứu

Đây là đề ***“Một số biện pháp gây hứng thú trong phân môn Lịch sử cho học sinh lớp 5 nhằm nâng cao chất lượng dạy – học ”*** nên tôi tập trung nghiên cứu toàn thể học sinh lớp 5A7 – trường Tiểu học Thanh Xuân Trung năm học 2021 – 2022 do tôi chủ nhiệm.

B. PHẦN NỘI DUNG

I. CƠ SỞ LÝ LUẬN

Đổi mới phương pháp dạy học ở trường tiểu học là cả một vấn đề rất quan trọng, đây là con đường giúp học sinh tiếp cận với tri thức mới. Nhằm thay đổi phương pháp học tập của học sinh từ xưa tới nay là: “Thầy giảng - trò nghe; Thầy đọc - trò chép” ghi nhớ máy móc. Theo quan niệm dạy học mới, dạy học là quá trình phát triển, là quá trình học sinh tự khám phá, tự tìm ra chân lý. Cũng như các môn học khác, phương pháp dạy học lịch sử cũng đổi mới theo định hướng đó. Tuy vậy, cần xem xét những yếu tố đặc trưng của bộ môn. Mà đặc trưng nổi bật của nhận thức lịch sử là con người không thể tri giác trực tiếp những gì thuộc về quá khứ. Mặt khác, lịch sử là những việc đã diễn ra, là hiện thực trong quá khứ, là tồn tại khách quan không thể phán đoán, suy luận..... để biết lịch sử. Vì vậy, nhiệm vụ đầu tiên, tất yếu của việc dạy lịch sử là tái tạo lịch sử, tức là cho học sinh tiếp nhận những thông tin từ sử liệu, tiếp xúc với những chứng cứ vật chất, những dấu vết của quá khứ, tạo ra ở học sinh những hình ảnh cụ thể, sinh động, chính xác về các sự kiện, hiện tượng lịch sử. Những biểu tượng về con người và hành động của họ trong bối cảnh thời gian, không gian xác định, trong những điều kiện lịch sử cụ thể. Vậy tái tạo lịch sử bằng những phương thức nào?

Trước hết phải kể đến lời nói sinh động, giàu hình ảnh của giáo viên. Đó là tường thuật, miêu tả, kể chuyện, nêu đặc điểm của nhân vật lịch sử ...

II. Thực trạng vấn đề:

Trong gần 10 năm giảng dạy của bản thân, học tập từ đồng nghiệp, từ sách vở và từ các phương tiện thông tin đại chúng. Tôi đã rút ra nhiều kinh nghiệm sau: Đổi mới phương pháp dạy lịch sử ở trường tiểu học là quá trình áp dụng phương pháp dạy học hiện đại vào nhà trường, trên cơ sở phát huy những yếu tố tích cực của phương pháp dạy học truyền thống nhằm thay đổi cách thức, phương pháp học tập của học sinh: Chuyển từ học tập thụ động, ghi nhớ kiến thức là chính sang học tập tích cực, chủ động sáng tạo, chú trọng bồi dưỡng phương pháp tự học, tự rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Để đổi mới phương pháp học tập của học sinh tất nhiên phải đổi mới phương pháp dạy học của giáo viên. Tôi đã quyết định viết lên sáng kiến này.

1. Mô tả sáng kiến:

a. Thuận lợi:

- Được sự quan tâm giúp đỡ tận tình của Ban giám hiệu nhà trường. Thầy cô nhiệt tình trong công tác giảng dạy.

- Dù đang trong tình hình dịch bệnh, học sinh đang phải học trực tuyến nhưng nhà trường vẫn cố gắng trang bị đầy đủ thiết bị thông minh cho giáo viên và học sinh trong quá trình học tập và giảng dạy.

- Hội đồng tự quản lớp chủ động, biết sắp xếp và hoàn thành công việc đúng thời hạn, có hiệu quả. Học sinh trong lớp ngoan ngoãn, lễ phép, vâng lời thầy cô.

- Đa số cha mẹ học sinh nhiệt tình ủng hộ các hoạt động của lớp, trường, quan tâm đến các con.

b. Khó khăn:

- Một số phụ huynh chưa hợp tác với giáo viên trong việc đôn đốc và dạy bảo con trong quá trình học tập.

- Chất lượng học sinh trong lớp không đồng đều, nhiều học sinh tiếp thu bài chậm, chưa tập trung, hay quên.

- Học sinh chưa tự giác trong việc học; chưa tích cực tham gia các hoạt động của trường tổ chức; chưa chủ động trong các hoạt động học tập trên lớp cũng như tại nhà.

2. Thực trạng:

a. Đối với học sinh:

Trong năm học 2021 - 2022 vừa qua, tôi được phân công chủ nhiệm lớp 5A7. Lớp tôi có 59 học sinh, nhưng trình độ các em lại không đều nhau. Tôi đã xem qua kết quả các đợt kiểm tra định kì năm trước của lớp và nhận thấy lớp tôi vẫn có điểm dưới 5 còn những em khác thì kết quả hầu như chưa cao. Vì vậy, tôi đã tiến hành khảo sát tình hình yêu thích môn học thì chỉ khoảng vài em là có vẻ yêu thích môn học, còn có tới hơn nửa số học sinh trong lớp chưa mấy mặn mà với môn học chưa kể đến một số em còn có thái độ thờ ơ, không quan tâm.

Mặt khác, các em tiếp thu bài một cách máy móc, học thuộc lòng, học vẹt, chưa hứng thú dẫn đến tình trạng các em không nắm được kiến thức lịch sử và những sự kiện đó không để lại ấn tượng gì trong lòng các em vì thế chỉ trong một thời gian ngắn các em hầu như đã quên sạch sẽ.

Bên cạnh đó, khả năng nắm bắt kiến thức, kĩ năng quan sát, tưởng tượng, khái quát hóa còn yếu, khả năng ghi nhớ của các em còn chậm mà các nhân vật,

mốc lịch sử, sự kiện lịch sử lại nhiều nên các em chỉ có thể ghi nhớ một cách máy móc (nhớ nhanh nhưng lại mau quên). Kỹ năng đọc, kể, tường thuật của các em chưa lưu loát, do đó ảnh hưởng đến thời gian và tiến trình chung của môn học. Tinh thần hợp tác học chưa cao, nhiều em chưa tự tin khi hợp tác trong nhóm, một số em còn học thụ động.

Qua điều tra vào đầu năm học 2021 - 2022, tôi đã có kết quả như sau:

	Mức độ hứng thú		
	Rất hứng thú	Hứng thú	Chưa hứng thú
Trước khi vận dụng	9/59 (15,2%)	8/59 (13,5%)	42/59 (71,3%)

Qua bảng trên ta thấy số học sinh mạnh dạn và hăng hái tham gia, tích cực trong các giờ học môn Lịch sử còn quá thấp.

b. Đối với giáo viên:

Việc đổi mới phương pháp giảng dạy của giáo viên chưa mang lại kết quả cao, sự đầu tư vào bài giảng đôi lúc còn chưa đúng mức, chưa phát huy được tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh, đồ dùng dạy học còn đơn điệu... Có đôi lúc áp dụng các biện pháp dạy lịch sử còn khá máy móc, chủ yếu chỉ hướng học sinh đến việc hoàn thành mục tiêu bài học, môn học chứ chưa chú ý đến việc học sinh có hứng thú học tập và hình thành cho HS những kỹ năng khi học lịch sử.

Vì vậy để tạo được sự đột biến trong đổi mới phương pháp dạy học, gây được sự hứng thú học tập cho các em, làm thay đổi sự nhận thức của gia đình và cả cộng đồng về bộ môn Lịch sử là vô cùng cần thiết.

Trước khắp khiếm giữa yêu cầu và thực tế đó, vấn đề phương pháp giảng dạy là một vấn đề được nhiều người quan tâm. Do đó, tôi mạnh dạn đầu tư suy nghĩ, tìm tòi nghiên cứu và quyết định chọn hướng đi mới trong giờ dạy lịch sử lớp 5 để nâng cao hiệu quả.

III. Các hình thức, biện pháp tổ chức:

1. Biện pháp:

*** Biện pháp 1: Sử dụng linh hoạt các phương pháp dạy học:**

Phương pháp dạy học là lĩnh vực rất đa dạng và phức tạp. Theo quan điểm dạy học mới là dạy học hướng vào người học, phát huy tính tích cực của học sinh. Với môn Lịch sử, phương pháp dạy học rất đa dạng. Do đó, việc dạy – học

lịch sử không thể thực hiện một cách cứng nhắc mà đòi hỏi người giáo viên phải luôn suy nghĩ, biết lựa chọn phương án sư phạm tối ưu, đạt hiệu quả cao nhất cho sự phát triển nhân cách học sinh của mình. Vì vậy, để giúp học sinh hứng thú và yêu thích lịch sử,.. thì người giáo viên phải vận dụng nhiều phương pháp khác nhau cho giờ học phong phú, sinh động. Các phương pháp dạy học lịch sử tôi thường sử dụng là:

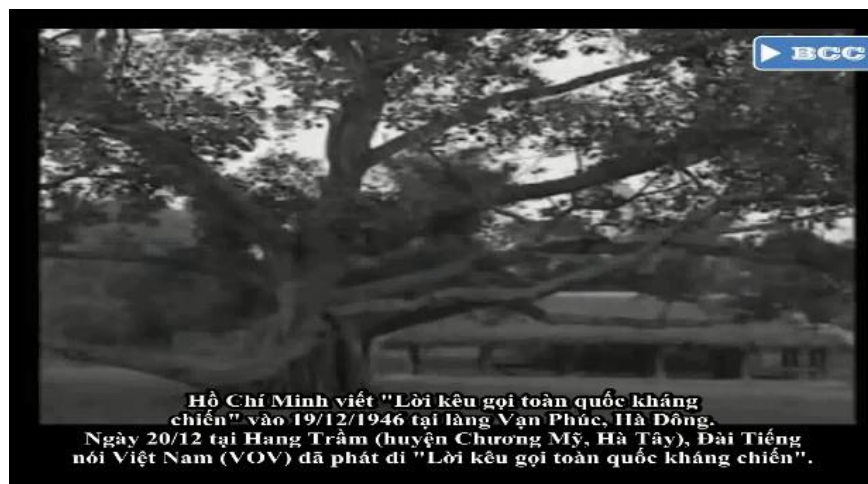
a. Phương pháp trực quan: Đồ dùng trực quan như: tranh ảnh, phim nhựa, đĩa CD, video, đồ dùng phục chế... giúp học sinh phát triển khả năng quan sát, óc tưởng tượng, có xúc cảm mạnh mẽ đối với nội dung đang học. Ngoài ra, chúng ta cũng nên sử dụng bản đồ, lược đồ giúp học sinh xác định địa điểm các sự kiện trong thời gian không gian nhất định, giúp các em hiểu rõ các sự kiện, hiện tượng lịch sử và dần được thu hút từ chúng.

Ví dụ: Khi dạy bài **“Thà hi sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước”**, chúng ta nên sử dụng các tranh ảnh về sự kiện, cùng hình ảnh về Bác Hồ và nguyên văn bút tích **Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến năm 1946 của Bác.**

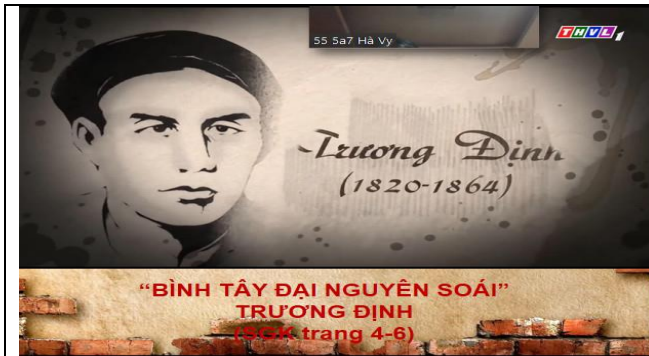

Hay giáo viên có thể kết hợp thêm đoạn video toàn văn giọng nói âm áp của Bác khi kêu gọi toàn quốc kháng chiến để tăng cảm xúc cho các em, lôi cuốn các em tập trung hơn vào tiết học, các em có thể tưởng tượng ra khung cảnh khi ấy như thế nào và từ đó giúp các em hiểu rõ hơn về hoàn cảnh nước ta lúc ấy như thế nào để dẫn đến lời kêu gọi của Bác.

b. Phương pháp kể chuyện: Phương pháp này được tôi áp dụng với những dạng bài có nội dung về nhân vật lịch sử. Trong chương trình SGK - Lịch sử lớp 5, dạng bài này có ở các bài:

Bài 1: “ Bình Tây Đại nguyên soái” Trương Định

Bài 2: Nguyễn Trường Tộ mong muốn canh tân đất nước

Bài 5: Phan Bội Châu và phong trào Đông Du

Bài 6: Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước

Thông thường đối với dạng bài này giáo viên nên sử dụng các phương pháp như kể chuyện, sắm vai... Giáo viên có thể vừa là người dẫn chuyện, trực tiếp kể chuyện có thể là người dẫn dắt, gợi ý giúp học sinh nắm vững cốt truyện. Ngoài ra có thể cho học sinh sắm vai để kể.

Nên chú ý dành nhiều thời gian cho học sinh tiếp xúc với tư liệu lịch sử để hình thành các biểu tượng lịch sử. Cần tái hiện quá khứ đúng như nó đã tồn tại, tức là cần tôn trọng tính chân thực lịch sử. Nếu yêu cầu HS kể lại chuyện, cần để học sinh kể lại câu chuyện lịch sử bằng chính ngôn ngữ của mình. Thời gian kể chuyện chỉ nên chiếm vài phút còn lại để giới thiệu tiểu sử, hoặc mô tả một hiện tượng tự nhiên hoặc xã hội,...

Ví dụ: Bài “Chiến thắng Biên giới thu - đông 1950” kể về gương chiến đấu của anh La Văn Cầu.

Bài Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ kể về gương chiến đấu của các anh hùng.

c. Phương pháp đóng vai: Học tập bằng hành động là một kiểu học tập cơ bản. Vì vậy, tổ chức cho học sinh đóng vai cũng cần được vận dụng trong một số bài học Lịch sử.

Ví dụ: Bài “Tiến vào Dinh Độc Lập”, hoạt động tìm hiểu sự kiện tổng thống Dương Văn Minh đầu hàng, tôi cho học sinh trao đổi theo nhóm 6 và đóng vai (vai người dẫn chuyện, Dương Văn Minh, chiến sĩ cách mạng).

d. Phương pháp đàm thoại: Phương pháp này đòi hỏi giáo viên thiết kế câu hỏi công phu sao cho câu hỏi đặt ra phải ngắn gọn, chính xác, tường minh, kích thích học sinh suy nghĩ làm việc.

Ví dụ: Bài “**Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước**” khi tìm hiểu mục đích ra nước ngoài của Nguyễn Tất Thành tôi dùng phương pháp đàm thoại với một

số câu hỏi: Mục đích ra nước ngoài của Nguyễn Tất Thành là gì? Nguyễn Tất Thành chọn đường đi về hướng nào? Vì sao ông không đi theo các bậc tiền bối yêu nước như Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh?.....

d. Phương pháp dạy học theo nhóm, thảo luận nhóm: Thông qua trao đổi trong tập thể, các ý kiến, kinh nghiệm, ý nghĩ, thái độ của mỗi cá nhân được bộc lộ, ý thức tổ chức kỉ luật, tinh thần tương trợ hợp tác trong học tập phát triển. Những vấn đề có nhiều cách hiểu hoặc phức tạp cần tranh luận hoặc những phần kết luận, nhận xét mà tác giả sách giáo khoa đã khéo léo “để dành”, không viết sẵn thì giáo viên cho học sinh thảo luận nhóm.

Ví dụ: Khi dạy bài “**Thà hi sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước**”, ở hoạt động 2, giáo viên nên cho HS đọc thông tin trong SGK và thực hiện thảo luận nhóm đôi để trả lời 2 câu hỏi: Trung ương Đảng và chính phủ quyết định phát động toàn quốc kháng chiến khi nào? Ngày 20-12-1946 có sự kiện gì xảy ra?

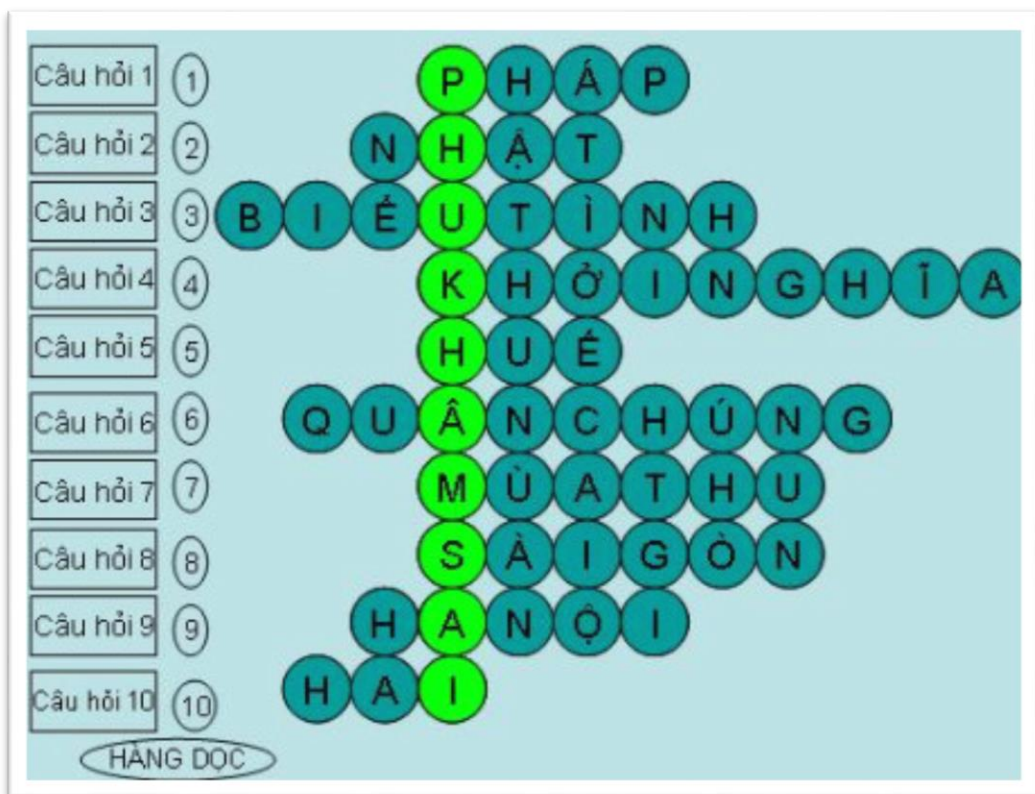
Với cách làm này, các em tự tìm hiểu sự kiện diễn ra, tự tiếp nhận kiến thức thông qua việc trao đổi với bạn, từ việc tự mình tìm ra được kiến thức mới sẽ khơi dậy hứng thú của các em vào bài học hơn.

e. Phương pháp trò chơi học tập: Đối với học sinh Tiểu học, trò chơi sẽ làm thay đổi không khí học tập của lớp làm cho không khí trở nên sôi nổi, thoải mái hơn. Học sinh sẽ thấy vui hơn, thư thái hơn sau một quá trình tập trung cao vào việc tiếp nhận kiến thức. Bên cạnh đó, trò chơi học tập còn tạo cho các em khả năng quan sát tốt, khả năng thuyết trình, tinh thần đoàn kết, giao lưu trong tổ lớp tạo tính chủ động, tự tin, mạnh dạn cho các em. Mặt khác trò chơi học tập là con đường thuận lợi để học sinh khắc sâu kiến thức khi học. Cũng có thể trò chơi tạo cho học sinh niềm say mê, hứng thú, tìm tòi khám phá những tri thức mới góp phần rèn luyện các kĩ năng cho học sinh. Sau mỗi lần tổ chức trò chơi, giáo viên để các em tự nhận xét, đánh giá và động viên, khích lệ các em bằng những tràng pháo tay, bằng những lời tuyên dương hoặc bằng hiện vật có giá trị tinh thần... Tuy nhiên cần chú ý đến mục tiêu, thời gian, nội dung, không sa đà, mất quá nhiều thời gian... Có thể áp dụng với tất cả các dạng bài trong chương trình Lịch sử lớp 5 nếu như giáo viên muốn. Và thường nên sử dụng trong hoạt động kiểm tra kiến thức cũ và hoạt động củng cố.

Những dạng trò chơi tôi thường sử dụng:

+ **Trò chơi “Ô chữ”:** Đây là trò chơi được giáo viên sử dụng khá phổ biến nhưng rất hiệu quả, chủ yếu là để củng cố bài học, ôn tập, hệ thống hóa kiến thức đã học... Trò chơi này rất đơn giản, có thể kẻ ô chữ lên bảng, lên giấy khổ

lớn hoặc trên powerpoint. Giáo viên nêu lên chủ đề, lần lượt nêu lên các gợi ý, học sinh lần lượt trả lời nhanh và có tín hiệu xin trả lời từ chìa khóa khi đã tìm ra. Nếu xin trả lời từ chìa khóa mà không trả lời đúng thì dừng cuộc chơi, ai trả lời đúng từ chìa khóa nhanh nhất thì thắng cuộc... giáo viên có thể phân ra các nhóm và quy định số bông hoa được nhận của mỗi nhóm, thời gian cho mỗi câu hỏi... nhóm nào trả lời đúng nhiều câu hỏi sẽ được nhiều điểm, tổng kết trò chơi nhóm nào có nhiều bông hoa nhất sẽ thắng cuộc. Với trò chơi này sẽ thu hút được đông đảo học sinh tham gia, gây được hứng thú học tập cho các em đồng thời hệ thống lại được các kiến thức đã học...

+ **Trò chơi “Ai là triệu phú”**: Đây là trò chơi các em rất thích. Nó đòi hỏi phải lắng nghe kĩ câu hỏi và các phương án trả lời. Bên cạnh đó cũng phải thật nhanh tay gửi đáp án trong thời gian nhanh nhất cho cô giáo. Âm thanh sống động và hình ảnh trung thực khiến cho các bạn nhỏ như đang ngồi trên ghế nóng thực sự. Bạn nào cũng rất háo hức. Mỗi bạn trả lời đúng và nhanh nhất sẽ nhận được hoa khen thưởng. Kết thúc trò chơi giáo viên nhận xét, tuyên dương, khen thưởng động viên các em để lần sau các em tham gia tích cực hơn.

+ Trò “*Sân chơi lịch sử*”: Có thể tiến hành trong tiết ôn tập lịch sử dưới hình thức như “**Rung chuông vàng**”: giáo viên chuẩn bị các câu hỏi, các bài tập có liên quan đến chủ đề, kiến thức đã học để cả lớp cùng tham gia trả lời các gói câu hỏi được sắp xếp theo cấp độ từ dễ đến khó, ai trả lời sai thì dừng bước trước, ai trả lời đúng sẽ tiếp tục trả lời các câu hỏi tiếp theo. Người nào trả lời được nhiều câu hỏi nhất sẽ chiến thắng. Với cách làm như vậy học sinh sẽ rất hào hứng tham gia nhiệt tình...

Câu 6 **Rung chuông vàng**

Bác Hồ ra đi tìm đường cứu nước vào năm nào ?

A 1945

B 1930

C 1954

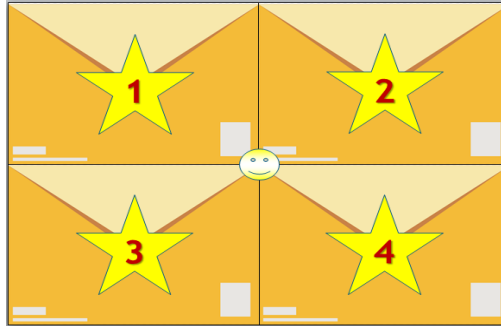
D 1911

Tàu La-tu-sơ Tô-rê-vin

Bên cạnh đó, tôi thường nghĩ ra 1 số trò chơi khác phù hợp với từng loại bài như sau:

Ví dụ: Bài “*Thà hi sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước*”

- Trong hoạt động Kiểm tra kiến thức cũ, tôi cho học sinh tham gia trò chơi “**Giải mã Mật thư**”. GV chuẩn bị từ 3 đến 4 câu hỏi để kiểm tra các em (có thể kết hợp vừa trắc nghiệm vừa tự luận để tăng dần mức độ), nhiệm vụ của các em là chọn lá thư mình thích và giải mã những điều trong mật thư ấy. Mỗi câu trả lời đúng tương ứng với 1 phần quà trong mật thư đó.

* Ngoài ra, tôi còn sử dụng thêm các phương pháp khác như:

- Giải thích một số thuật ngữ khó đối với học sinh.

Ví dụ: Bài “Thà hi sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước”.

Thuật ngữ cần giải thích Tối hậu thư.

- Cung cấp thêm tư liệu.

Ví dụ: Bài “Sấm sét đêm giao thừa”:

Tôi cung cấp thêm tư liệu nói về thành tích diệt giặc trong cuộc tổng tiến công, nổi dậy **Xuân Mậu Thân 1968**: “Trong vòng 1 tháng (1/1968) ta đã: Loại khỏi vòng chiến đấu 150 000 quân địch, trong đó có 45 000 lính Mỹ; bắn rơi 2 370 máy bay các loại; bắn chìm 233 tàu xuồng chiến đấu; bắn cháy 3500 xe quân sự trong đó có 1750 xe bọc thép.

- Tiểu kết, tổng kết, khái quát kiến thức của bài.

Ví dụ: **Bài Thu – đông 1947, Việt Bắc “mồ chôn giặc Pháp”**. Tôi cho HS làm việc với lược đồ kết hợp với sách giáo khoa tìm hiểu diễn biến của chiến dịch Việt Bắc. Sau đó dùng lược đồ phóng to để học sinh thuật lại diễn biến của trận đánh cho cả lớp cùng nghe.

Như vậy, học tập lịch sử theo quan niệm hiện đại không phải là học thuộc, nạp vào bộ nhớ của học sinh theo lối thầy đọc trò chép, thầy giảng trò ghi, học thuộc lòng theo thầy, theo sách giáo khoa mà là học sinh thông qua làm việc với sử liệu tự tạo ra hình ảnh lịch sử, tự xây dựng, hình dung về quá khứ lịch sử đã diễn ra bằng các biện pháp tương tác xã hội từ đó các em sẽ có nhận thức đúng đắn hơn về sự kiện lịch sử và hình thành nên trong mỗi người lòng yêu nước và niềm tự hào dân tộc.

*** Biện pháp 2: Ứng dụng công nghệ thông tin vào tiết dạy:**

Hiện nay thực tế cho thấy, các trường đã có đầy đủ các trang thiết bị để phục vụ cho việc giảng dạy bằng bài giảng điện tử. Tuy nhiên, đối với môn Lịch sử, việc sử dụng bài giảng điện tử là hết sức cần thiết, nó góp phần quan trọng tạo nên thành công rất lớn của tiết học. Vì thế, phim tư liệu, lời nói ghi âm, tranh ảnh sưu tầm, minh họa tô lồng ghép vào giáo án điện tử giúp học sinh hào hứng và lôi cuốn vào tiết học. Các em được nghe, được nhìn, được xem lại những thước phim tư liệu quý giá mà giáo viên không thể diễn đạt hết bằng lời điều này gây hứng thú học tập ở các em. Và như vậy việc kết hợp cùng một lúc hai hay nhiều phương tiện sẽ giúp cho người học tiếp thu thông tin nhanh, chính xác và lâu hơn. Chính vì thế, nó thúc đẩy tôi ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học môn Lịch sử.

*** Biện pháp 3: Nghệ thuật của giáo viên trong dạy học lịch sử:**

- *Tạo không khí vui vẻ trong lớp học:* Để giúp học sinh hứng thú học tập giáo viên cần phải tạo không khí thật sự vui vẻ, thoải mái để học sinh có điều kiện học tập tốt nhất, tiếp thu bài hiệu quả nhất và cần thực hiện linh hoạt các hình thức hoạt động học tập phong phú, đa dạng để học sinh tích cực, chủ động tham gia vào quá trình học tập.

- *Bài giảng truyền cảm, thu hút sự chú ý của học sinh:* Môn Lịch sử là môn học có tác động lớn đến tư tưởng, tình cảm của học sinh do đó giáo viên phải làm cho giờ dạy có hồn. Điều này phụ thuộc rất lớn vào lời nói, cử chỉ của giáo viên. Lời nói của giáo viên rõ ràng mạch lạc, ngắn gọn, dễ hiểu, trôi chảy, xúc cảm, cuốn hút, cử chỉ thân thiện... có lúc trầm, lúc bổng, lúc sâu lắng, lúc sôi nổi, lúc giận dữ, có lúc lại hài hước... khơi dậy trong tâm hồn học sinh lòng tự hào dân tộc, sự biết ơn sâu sắc, tình yêu quê hương đất nước, yêu hơn những trang sử hào hùng của dân tộc... tránh giảng bài đều đều, khô khan, vô hồn, vô cảm gây sự nhàm chán cho học sinh.

- *Giải thích thuật ngữ rõ ràng, dễ hiểu:* Trong sách giáo khoa có nhiều khái niệm, nhiều thuật ngữ khó hiểu đối với học sinh, nếu giáo viên không giải thích rõ thì học sinh sẽ không hiểu, hiểu mù mờ hoặc hiểu sai vấn đề. Vì thế từ đầu năm học, giáo viên nên hướng dẫn cho học sinh cách tra cứu thuật ngữ trong bảng ở những trang cuối của sách giáo khoa, đồng thời đến mỗi đơn vị kiến thức có liên quan, giáo viên yêu cầu học sinh trả lời các khái niệm, các thuật ngữ liên quan đến bài học giúp các em hiểu rõ, khắc sâu kiến thức đã học.

- *Quan tâm đến học sinh:* Giáo viên tìm hiểu, quan tâm đến học sinh trong lớp, nắm được tâm sinh lý lứa tuổi học sinh để có sự ứng xử cho phù hợp, biết lắng nghe và thấu hiểu các em. Giáo viên phải quản lý lớp trong giờ dạy của mình. Biết khen đúng lúc để kích thích sự ham học của các em, tránh gây áp lực cho các em...

- *Liên hệ thực tế giáo dục học sinh:* Mỗi bài dạy là một nội dung, một sự kiện, một nhân vật lịch sử, cũng có thể là nhiều nội dung, nhiều sự kiện lịch sử. Qua các sự kiện lịch sử giáo viên nên liên hệ thực tế để giáo dục học sinh, gắn học đi đôi với hành, giúp học sinh hiểu rõ hơn nội dung bài.

- *Không ngừng làm mới bản thân:* Học sinh ở tuổi mới lớn, tò mò, ham học hỏi... nếu giáo viên lúc nào cũng một phong cách thì rất dễ gây nên sự nhàm chán đối với học sinh vì thế người giáo viên phải không ngừng làm mới mình, gây sự ngạc nhiên, sự bất ngờ, hứng thú cho học sinh, giúp học sinh khám phá những điều mới lạ, thú vị... tạo không khí vui vẻ, thân thiện để các em thấy được mỗi ngày đến trường là một ngày vui.

- *Kích thích sự tò mò của học sinh:* Mỗi bài học lịch sử là một câu chuyện hấp dẫn, nếu không biết khơi gợi sự chú ý của học sinh thì nó như một quyển sách cất kỹ trên giá sách, nếu giới thiệu sẽ thu hút được sự chú ý của học sinh nhất là ở cuối bài giảng giáo viên hướng dẫn học sinh chuẩn bị bài tiếp theo.

- *Hướng dẫn cho học sinh tự học:* Giáo viên nên hướng dẫn cho học sinh tự học theo kiểu “Thầy thiết kế, trò thi công”, học sinh đào sâu, suy nghĩ tự tìm ra câu trả lời thì các em mới nhớ kỹ, nhớ lâu kiến thức đã học. Có thể hướng dẫn cho học sinh tự học một số nội dung trên lớp, tự học ở nhà, trên sách, báo, trên Internet và trên các phương tiện thông tin đại chúng... vì phân môn Lịch sử là một môn khoa học xã hội nên nguồn thông tin rất phong phú. Tuy nhiên cần hướng dẫn các em tiếp thu có chọn lọc các thông tin chính xác, khoa học.

2. Kết quả sau khi đánh giá.

Đề tài mà tôi đưa ra không những có khả năng triển khai, áp dụng cho các đồng nghiệp ở tại đơn vị công tác mà còn có thể áp dụng rộng rãi cho các đồng nghiệp ở các đơn vị khác vì đề tài chủ yếu sử dụng các phương pháp: phương pháp tìm tòi, phương pháp nghiên cứu tài liệu, phương pháp học tập ngoại khoá, phương pháp trò chơi, phương pháp trình bày, phương pháp vấn đáp, phương pháp sử dụng công nghệ thông tin mà mỗi giáo viên đều am hiểu và có thể sử dụng linh hoạt các phương pháp này. Đồng thời các giải pháp của đề tài đòi hỏi có sự tương tác tốt giữa giáo viên với học sinh, giữa giáo viên với phụ huynh và giữa giáo viên với đời sống xã hội mà chắc hẳn ai ai trong mỗi giáo viên đều có những khả năng tương tác này. Ngoài ra, đề tài này được thực hiện trên những điều kiện cơ sở vật chất có sẵn ở trường học. Từ đó việc áp dụng đề tài này cho mỗi giáo viên ở đơn vị đang công tác cũng như giáo viên ở đơn vị, địa phương khác là đều có thể thực hiện tốt được.

- Về phía học sinh :

Vì đây là đề tài mới nên tôi chỉ áp dụng trong phạm vi lớp 5A7 mà tôi đang giảng dạy. Nhưng sau gần một năm thực hiện, tôi đã thấy được nhiều chuyển biến tích cực về kết quả học tập, các em hứng thú hơn trong học tập và yêu thích phân môn Lịch sử. Nên tôi sẽ áp dụng tiếp tục sáng kiến trong năm học tới và mạnh dạn tuyên truyền, phổ biến để các đồng nghiệp trong khối cũng như các khối khác áp dụng thông qua được sự cho phép, cũng như là sự sửa chữa, bổ sung của Ban giám hiệu, của hội đồng Sư phạm. Nếu như đạt được kết quả tốt thì tôi sẵn sàng chia sẻ sáng kiến này để các đồng nghiệp ở đơn vị, địa phương khác áp dụng.

Trong năm học 2021 - 2022, tôi đã chọn lớp 5A7 - lớp tôi chủ nhiệm - để thực hiện đề tài này và sau gần 1 năm áp dụng, tôi đã đạt được kết quả như sau:

Các giai đoạn	Mức độ hứng thú		
	Rất hứng thú	Hứng thú	Chưa hứng thú
Trước khi vận dụng	9/59 (15,2%)	8/59 (13,5%)	42/59 (71,3%)
Sau khi vận dụng	31/59 (52,5%)	28/59 (47,5%)	0

Có được kết quả trên, bên cạnh sự nỗ lực, cố gắng của cô và trò trong việc đổi mới phương pháp dạy học còn nhờ sự chỉ đạo kịp thời, liên tục về đổi mới phương pháp dạy học của Sở giáo dục và sự quan tâm của Phòng giáo dục cũng như của Ban giám hiệu nhà trường giúp cho học sinh yêu thích học sử, giúp các

em hứng thú, say mê, sôi nổi trong các giờ học sử để có chất lượng “thật” ngày càng cao.

Nhờ áp dụng đề tài này mà hiệu quả giảng dạy phân môn Lịch sử của tôi được nâng cao hơn trước. Học sinh đã phát huy tính tích cực, sáng tạo và hứng thú, say mê trong học tập. Bên cạnh đó, các em cũng được rèn luyện các kỹ năng miêu tả, tường thuật, nhận xét, đánh giá, so sánh, tổng hợp, liên hệ biết vận dụng thực tế cuộc sống. Từ đó hình thành trong lòng các em niềm tự hào đối với dân tộc, biết yêu dân tộc của mình hơn. Từ đó, các em - thế hệ trẻ của đất nước - có thể ghi nhớ chính xác từng chặng đường, từng giai đoạn lịch sử, từng mốc son chói lọi của lịch sử hào hùng Việt Nam, hiểu được cội nguồn dân tộc, quá trình dựng nước và giữ nước của cha ông ta từ xa xưa, càng biết thể hiện lòng biết ơn và tình yêu của mình đối với đất nước và con người Việt Nam như lời Bác Hồ từng nhắc nhở:

“Dân ta phải biết sử ta

Cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam”

- Về phía giáo viên:
 - Có cơ hội nghiên cứu nhiều lĩnh vực để dạy tốt hơn.
 - Gần gũi và hiểu được học sinh hơn qua việc hướng dẫn các em bộc lộ tài năng cá nhân, thế mạnh của lớp.
 - Tổ chức các hoạt động dạy- học phong phú hơn.
- Về phía giáo viên:
 - Có cơ hội nghiên cứu nhiều lĩnh vực để dạy tốt hơn.
 - Gần gũi và hiểu được học sinh hơn qua việc hướng dẫn các em bộc lộ tài năng cá nhân, thế mạnh của lớp.
 - Tổ chức các hoạt động dạy- học phong phú hơn.

C. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

1. Kết luận:

Để thực hiện tốt đề tài: “*Một số biện pháp gây hứng thú trong phân môn lịch sử cho học sinh lớp 5 nhằm nâng cao chất lượng dạy - học*”, người giáo viên cần biết vận dụng linh hoạt và lựa chọn các hình thức, phương pháp dạy học vào từng mạch nội dung bài học, để hướng dẫn học sinh tự tìm tòi, chiếm lĩnh kiến thức mới, hướng dẫn học sinh, hình thành và rèn luyện kỹ năng học môn Lịch sử, kết hợp vận dụng phương pháp dạy học hợp tác theo nhóm nhỏ, hay trò chơi, nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới phát huy tính tích cực trong dạy học. Giáo viên cần phải có sự kết hợp, liên kết giữa các biện pháp – giải pháp, vận dụng các phương pháp và hình thức dạy học thật linh hoạt, tạo được sự gần gũi với học sinh, gây bầu không khí sôi nổi, nhẹ nhàng kích thích hứng thú học tập và nâng cao ý thức tự giác cho học sinh. Khi dạy học phải “*Lấy học sinh làm trung tâm*”, giáo viên tổ chức sao cho học sinh tự tìm tòi, khám phá ra kiến thức để các em nhớ được lâu. Muốn cho học sinh hứng thú tốt mỗi môn học thì vai trò của người thầy đặc biệt quan trọng, bởi người thầy cần hướng dẫn và tổ chức sao cho tiết học thật nhẹ nhàng, vui vẻ, lấy thực tế làm điểm nhấn để học sinh có hứng thú và nhớ lâu kiến thức môn học.

1. Xây dựng tốt nề nếp học cho học sinh, luôn động viên khuyến khích học sinh trong các hoạt động học tập, luôn quan tâm đến mọi đối tượng học sinh. Căn cứ vào đặc điểm lớp học để lựa chọn phương pháp dạy học cho phù hợp.
2. Học sinh có ý thức chuẩn bị đồ dùng học tập đầy đủ và có sự chuẩn bị đầy đủ chu đáo trước mỗi tiết học.
3. Giúp cải thiện các thao tác sử dụng đồ dùng dạy học phải chính xác thành thạo từ đó góp phần vào việc hình thành mạch kiến thức mới và khắc sâu bài tốt hơn.
4. Thực hiện nghiêm túc chế độ chuyên môn, sinh hoạt tổ nhóm chuyên môn có chất lượng, học hỏi các tổ chuyên môn khác trong nhà trường.

2. Khuyến nghị:

Nói tóm lại muốn dạy học tốt phân môn Lịch sử nói chung và tiểu học nói riêng người giáo viên cần đa dạng hoá các hình thức tổ chức dạy học. Xác định được vị trí, mục tiêu, chuẩn kiến thức và kỹ năng, nội dung cơ bản và trọng tâm của bài dạy. Dạy học đúng đặc trưng bộ môn, đúng loại bài, phù hợp với

tâm sinh lý của học sinh và thực tế của lớp học. Ngoài ra, giáo viên phải có kiến thức sâu rộng, điều luyện về phương pháp và sáng tạo khi vận dụng phương pháp. Bởi vậy trong thời gian qua tôi tích cực nghiên cứu từng loại bài cụ thể, đưa ra các phương pháp dạy học phù hợp với từng loại bài nhằm phát huy tính tích cực, sáng tạo cho học sinh. Từ đó chất lượng dạy học được nâng dần lên, tạo ra niềm say mê, hứng thú học tập môn Lịch sử của học sinh. Rèn luyện các kỹ năng nhận thức cho học sinh mô tả, tường thuật, nhận xét, đánh giá, so sánh, tổng hợp, liên hệ...biết vận dụng thực tế cuộc sống. Trên đây là một số kinh nghiệm của tôi về phương pháp đổi mới trong dạy – học môn Lịch sử giúp học sinh hứng thú hơn.

Rất mong nhận được ý kiến đóng góp của các đồng chí Ban giám hiệu và hội đồng Sư phạm.

Tôi xin cam đoan.

Hà Nội, ngày 28 tháng 3 năm 2022.

Nguyễn Thị Thanh Việt